

KARLSBORGS
KOMMUN

Plan mot våld i nära relationer

Barn och
utbildningsförvaltningen 2020 -
2022

Dokumenttyp:	Plan
Diarienummer:	2020-143
Beslutande:	Barn- och utbildningsförvaltningen
Datum för beslut:	2020-05-19
Paragraf i protokoll:	Ange aktuell beslutsparagraf
Gäller från och med:	2020-05-19
Gäller till och med:	2020
Gäller för:	Barn- och utbildningsförvaltningen
Dokumentansvar:	Skolchef
Datum för aktualitetsprövning:	2022 (Aktualitetsprövning ska ske av dokumentansvarig två år efter beslut/senaste revidering)

Innehåll

Inledning	s. 2
Bakgrund	s. 2
Definition av våld	s. 3
Nulägesbeskrivning	s. 3
Åtgärder	s. 5

Inledning

Våld i nära relationer är ett omfattande folkhälso- och samhällsproblem och ett allvarligt brott som medför stora konsekvenser för individer, relationer och för samhället. Våldet orsakar psykiskt och fysiskt lidande för de utsatta och leder till höga kostnader för den enskilde och samhället.

För barn och ungdomar leder ofta upplevelserna av våld i hemmet till traumatiska upplevelser som kan sätta negativa avtryck livet ut.

Barn- och utbildningsförvaltningen i Karlsborg ska genom upprättandet av denna plan mot våld i nära relationer förebygga, motverka, synliggöra och reagera på denna företeelse.

Målgrupperna för handlingsplanen är våldsutsatta i nära relationer och våldsutövande partner eller ex-partner, barn som lever med/utsätts för våld av föräldrar eller andra närstående, syskon samt äldre personer utsatta av vuxna barn eller barnbarn.

Utöver våld från närstående omfattar denna plan även motsvarande beteende från en person som den enskilde står i beroendeställning till.

Planen omfattar alla könsidentiteter. Målgruppen för det främjande och förebyggande arbetet är utvidgat och inkluderar alla i Karlsborgs kommun.

Bakgrund

FN:s Barnkonvention fastslår att varje stat ansvarar för att vidta åtgärder för att skydda alla barn mot fysiskt och psykiskt våld, övergrepp, vanvård och utnyttjande.

De senaste åren har svensk lagstiftning förstärkt det straffrättsliga skyddet för offer för hedersvåld och barn som bevittnar våld. Lagändringar har också trätt i kraft mot äktenskapstvång och vilseledande tvångsäktenskapsresa.

På senare tid har även fokus riktats mot att flickor med funktionshinder löper större risk än andra att utsättas för våld, skada, övergrepp, vanvård och försummelse både i och utanför hemmet.

Brott mot barn finns också i den lagstiftning som behandlar sexuellt våld mot minderåriga.

Många barn lever i familjer där någon form av våld förekommer. Vart tionde barn bedöms enligt nationella studier ha upplevt våld i hemmet. Cirka 60% av de barn som bevittnar våld är själva utsatta.

Våld i familjen är ofta en familjehemlighet. Barn berättar sällan för andra om vad de varit med om när de bevittnat våld, bland annat av rädsla och förvirring, lojalitet, skuld och skam. Det finns därför en risk för att deras utsatthet inte uppmärksammas.

I presenterade kostnader för samhället i samband med våld i nära relationer brukar inte barns skador, smärta eller lidande vara medräknade. Det är svårt att beräkna kostnader för nedsatt livskvalitet i form av exempelvis uppkommen rädsla och minskad självkänsla. Barn som lever i miljöer där våld förekommer visar ökad sårbarhet för att utveckla psykisk ohälsa, exempelvis posttraumatiska stresssymptom, senare i livet.

Definition av våld

Våld kan ta sig många olika former och i definitionen av vad som är våld anges:

Fysiskt våld

Från mindre allvarligt till dödligt våld. Kan vara knuffar, att bli fasthållen, dragen i håret, slagen eller sparkad.

Sexuellt våld

Att mot sin vilja tvingas delta i eller bevittna sexuella handlingar. Kan vara sexuella beröringar, fotograferas eller filmas i sexuellt syfte samt inbegriper också våldtäkt och andra övergrepp.

Psykiskt våld

Kan utgöras av verbala kränkningar, hot om våld, hot mot barn, närstående eller husdjur, social isolering samt barns bevittnande av våld.

Latent våld

Ilska och aggressivitet som inte är uttalad men som till exempel visar sig genom kroppsspråket och skapar otrygghet och rädsla. Det latent våldet är ständigt närvarande i kraft av sin möjlighet.

Försummelse och vanvård

Personer som är beroende av andra för vård och omsorg kan vara utsatta för försummelse och vanvård genom undanhållande av medicin, bristande hygien eller otillräcklig kost eller tillsyn.

Ekonomiskt våld

Utövande av ekonomisk kontroll eller att personliga tillhörigheter förstörs.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Motiveras av att upprätthålla en familjs/släkts heder. Kontrollen kan gälla socialt umgänge, rörelsefrihet, utbildning, arbete, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning. Våldet utövas kollektivt av flera personer i ett nätverk.

Nulägesbeskrivning

Karlsborgs förskolor och skolor arbetar med normer och värderingar.

Skollagen och Diskrimineringslagen ställer höga krav på skola och förskola rörande diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Skolan och förskolan ska aktivt arbeta för att främja likabehandling och för att förebygga och åtgärda kränkande handlingar. Skolan har också ansvar för akut ingripande och ska då se till att det finns rutiner för anmälan om misstanke finns för att barn och elever utsatts. Detta är en del av skolans värdegrundsarbete och syftar till att skapa trygghet och lika möjligheter.

Skola och förskola har en skyldighet att utreda, rapportera och åtgärda vid kränkande behandling och diskriminering.

Arbetet för likabehandling är också en del av skolans värdegrundsarbete och handlar om att aktivt främja alla elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionalitet eller sexuell läggning.

Familjecentralen är en viktig plattform för tidigt stöd och för det förebyggande arbetet. Målsättningen med Familjecentralen är att med utgångspunkt i familjers livssituation främja god hälsa hos barn och unga. Familjecentralen ska vara en öppen mötesplats för familjer, bidra till att stärka det sociala nätverket kring barn och föräldrar, skapa arbetsformer där barn och föräldrar kan vara delaktiga samt fungera som ett kunskaps- och informationscentrum.

Familjecentralen är en resurs för att tidigt upptäcka våld.

Elevhälsan består av kurator, specialpedagog, skolsköterska, skolläkare, psykolog samt barn- och ungdomssamordnare. I Elevhälsans uppdrag ingår att arbeta med förebyggande och främjande åtgärder för att ärenden i anslutning till våld i nära relationer ska minska i antal. Att uppmärksamma och identifiera barn och unga som blir vittne till våld eller lever i en miljö där våld eller hot förekommer är en del i detta arbete. När ett ärende identifieras görs en anmälan till Socialtjänsten.

Förebyggande arbete

Att arbeta förebyggande innebär att man fokuserar på att minska de faktorer hos individer och i samhället som orsakar eller bidrar till sjukdom eller ohälsa.

Exempel är:

- Råd och stöd till barn/elever och deras vårdnadshavare
- Frågor om hemsituation och eventuellt stödbehov i hemmet vid inledningen av ett elevsamtal
- Ge elever kunskap om våldets mekanismer i samtal, vid behov
- Samverkan med interna aktörer som Individ- och familjeomsorgen och Ungdomsmottagningen

- Samarbeta med externa aktörer så som Barn- och ungdomspsykiatri och Habiliteringen

Främjande arbete

Att arbeta hälsofrämjande innebär att man lyfter och förstärker de faktorer hos individer och i samhället som bidrar till att förstärka hälsan.

Exempel är:

- Råd och stöd till barn/elever och deras vårdnadshavare
- Hälsosamtal
- Upprätthålla och arbeta efter rutiner kring elever med skyddad identitet
- Upprätthålla och arbeta efter rutiner kring elever som byter stadie, skola eller kommun
- Upprätthålla och arbeta efter rutiner kring placerade barn
- Konsultation eller handledning till personal generellt men också i specifika elevärenden

Ungdomsmottagningen utgör en viktig instans dit unga kan vända sig för information och stöd. En trygghet är att de vet att alla som arbetar där har tystnadsplikt.

Förskolan och skolan ska samverka med Socialtjänsten för barns och ungas bästa. Förskolan och skolan har en anmälningsskyldighet till Socialtjänsten vid misstanke om att ett barn far illa. Då de flesta barn och unga går i förskola och skola finns unika möjligheter att fånga upp utsatta barn och unga i ett tidigt skede. Personalen har en viktig roll i att upptäcka när barn far illa eller när det finns risk för det. Personalen ska känna trygghet i hur de ska agera ifall man bär på en misstanke. Då barn sällan själva berättar att de utsätts för våld är det viktigt att personalen har kännedom kring viktiga tecken och varningssignaler som tyder på att barnet kan vara utsatt. Exempel på varningssignaler kan bland annat vara:

- Stor frånvaro från skolan
- Förändrade skolresultat
- Kroppsliga och psykiska symptom
- Hög förekomst av olyckor och skador
- Inblandning i mobbning i skolan
- Trötthet och nedstämdhet
- Ångest, oro, rädsla och mardrömmar

Åtgärder

Rektorer och biträdande rektorer har ett ansvar att tillse att personalen som arbetar med barnen har en god kännedom om sin anmälningsskyldighet samt att de har en kännedom om denna plan mot våld i nära relationer.

Skolan ska ta sitt ansvar för att arbeta förebyggande och ge elever information om deras mänskliga rättigheter.

All anställd personal i förvaltningen ska under 2020 genomgå en webbaserad utbildning kring våld i nära relationer som är framtagen av Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK).